

התוועדות
התוועדות

הרב יואל כהן, 'החוזר' של הרבי מלובביץ'

תמימות מנצחת

עסקה לילית של מיליון דולר < עדיף לעבוד עם הידיים מלעבוד עם הראש < מדוע קל יותר לשמור על טהרת המחשבה מאשר על טהרת הלשון < איך נפתרים מ"בליטות", ולאיזה חסיד לא היה מזל?

ואתו לעבודה הקודמת. הדוד לא ממש הבין למה ר' חיים משה רוצה לחזור. הוא שאל אותו למה הוא רוצה דבר כזה, הרי עכשיו התנאים שלהם הרבה יותר טובים.

ר' חיים משה ענה לו: נכון, עכשיו טוב יותר, בעוד העבודה הקודמת דרשה מאמץ פיזי, אבל היתה לה גם מעלה מסוימת - אז רק הידיים שלו התאמצו ואילו הראש היה פנוי לחשוב ולשנן בעל-פה תניא ומשניות. לעומת זאת, עכשיו הראש שלו תפוס. הוא צריך להשגיח ולשים לב למה שקורה סביבו, והוא לא יכול לחשוב ולחזור על שום דבר.

החסיד ר' פיניע אלטהויוז היה אוהב להתבדח, ופעם הסביר איך ר' חיים משה הצליח להישאר בתמימותו בשונה מכולם. בלובאוויטש היו תלמידים רבים שבזמן שלמדו שם היו שקועים בענייני חסידות ומרוממים מענייני העולם, אבל בדרך כלל אחרי שהתחתנו נאלצו מטבע הדברים להתעסק גם עם ענייני העולם והעולם קצת השפיע עליהם. ואילו ר' חיים משה נשאר במצב שלו כפי שהיה בלובאוויטש, גם אחרי שהתחתן. ר' פיניע הסביר כי ר' חיים משה "סובל" מבעיית שמיעה, הוא לא שומע מה יש לעולם הזה להציע לו, ולכן נותר תמים כמו שהיה. הוא ידע להסתכל על דברים בצורה ישירה ומפוכחת.

המשפיע ר' מענדל פטרפס סיפר לי, שר' חיים משה שיתף אותו בהזדמנות מסוימת בדבר שהטריד אותו. ר' חיים משה קבל באוזניו ר' מענדל על כך שאנשים חושבים שקשה יותר לשמור על טהרת המחשבה מאשר להימנע מלשון הרע. "אבל זה לא נכון, הרבה יותר קל לשמור על המחשבה!"

הרי כשנמצאים בחברת אנשים, והשיחה מתגלגלת ואיכשהו מתחילים לדבר לשון הרע, קשה מאוד שלא להיגרר לתוך השיחה וגם להיכשל, קשה לעצור בעד הפיתוי. בפרט, שאם תחליט להפסיק את השיחה או להסיט את הנושא, כולם ישימו לב ויצחקו עליך: 'מה קרה שהפכת פתאום לצדיק'. לעומת זאת, מחשבה זה דבר בינך לבין עצמך, אף אחד אינו יודע שיכול לגעור בך ולכן קל יותר לשמור עליה.

פעם ישבו כמה חסידים וביניהם גם ר' חיים משה בהתוועדות חסידית, ודיברו על הצורך בעבודת השם "ללא בליטות". כלומר, שאדם צריך להתנהג כפי האמת לא בגלל שמישהו כעת רואה ומסתכל עליו, אלא מפני שכן הוא סבור שצריך להתנהג. תוך כדי השיחה ר' חיים משה אמר שהחיסרון בבליטות אינו בכך שמישהו אחר רואה את האדם, אלא הבעיה היא שאצל האדם עצמו העניין בולט, והוא מרגיש שהוא עושה משהו חשוב ומיוחד שעלול לעורר מבטים מסביב. אדם שמפחד להתפלל באריכות בבית הכנסת משום שהוא חושש לבלוט, הרי גם אם ילך לבית אחר הבעיה לא תיפתר, שכן עכשיו לא רק שהוא עצמו חושב ועושה עניין מזה שהוא מתפלל באריכות, אלא הוא גם מחזיק מעצמו כאחד שנוהר מבליטות. הוא הלך למקום שאנשים לא יראו אותו, ויש לו מעלה נוספת...

שורש הבעיה היא עצם ההרגשה של האדם את עצמו והמחשבה על כך שהוא עושה משהו מיוחד. למה כאשר הוא מניח תפילין הוא לא חושש לבלוט? כיון שהוא מבין בפשטות שזה מה שצריך לעשות, ולכן זה מה שהוא עושה. העצה שנתן להם ר' חיים משה לעבודת ה' ללא בליטות היתה - להתרומם ולהתעלות מעט מעל כל אותם חישובים, שהאדם יעשה מה שצריך ויפסיק להיות עסוק בעצמו.

זה ביטוי להסתכלות של חסיד, ללא טיוח.

יש פיקחות ושנינות חסידיית שמתבטאת בקצה השני. פעם ראו את החסיד ר' אליהו חיים אלטהויוז מסתובב, תוך כדי שהוא ממלמל לעצמו "אין לי מזל", כך כמה פעמים. ר' אליהו חיים היה חסיד שנהג לומר בדיחות. כששאלו אותו מה קרה, הוא סיפר שבאמצע הלילה הוא התעורר ולא הצליח להירדם, אז הוא חשב לעצמו שאם הוא כבר התעורר, למה לא לנצל את זה? אז הוא הדליק את האור, לקח גמרא גדולה והתיישב על יד החלון וחיכה שאולי מישהו יעבור ויראה איך שבאמצע הלילה הוא לומד בהתמדה... "אבל אין לי מזל... אף אחד לא עבר וראה אותי!"

החסיד ר' חיים משה אלפרוביץ

היה יהודי חסיד שקראו לו ר' חיים משה אלפרוביץ. הוא היה יהודי אמיתי ורציני מאוד. הוא לא היה מסוג החסידים שאפשר להכניס אותם בתבנית מסוימת ולומר: הוא יותר שייך אל תחום השכל שמתייגע ומתפלפל בדברי חסידות, או להפך: להגיד שהוא שייך יותר אל הלב והרגש שעובד את ה' בתפילה ארוכה. הוא היה למעלה מזה, חסיד ואיש אמת בתכלית, כזה שכל ענייני החסידות היו מונחים אצלו בפשיטות גמורה.

בילדותי התגוררתי בעיר תל אביב. בחג הסוכות באחת השנים, הגיע ר' חיים משה להתוועד בעיר, ויחד אתו ישב והתוועד גם הרב חיים יוסף רוזנבלום. באותה התוועדות ר' חיים משה דיבר שעה ארוכה והדיבור שלו היה מכל הלב.

עיקר הדברים שעליהם דיבר נסבו על אמרה ששמע מהמשפיע הרב שמואל גרונם אסתרון, על המעלה של שמחת בית השואבה, איך שבזמן השמחה מאירה ומתגלית דרגה גבוהה מאוד באלוקות. וכדרכם של משפיעים בסגנון הימים ההם, הוא חזר על אותה אמרה שוב ושוב לאורך כל הלילה.

התוועדות הלכה והתארכה ובאיזשהו שלב, כשהשעה כבר היתה מאוחרת, הרב חיים יוסף רוזנבלום שישב בהתוועדות התכוון לפרוש ולצאת הביתה. ר' חיים משה שם לב לכך ושאל את הרב רוזנבלום "מדוע אתה הולך?" והוא ענה שהשעה כבר מאוד מאוחרת וגם כואב לו הראש.

ר' חיים משה אמר לו כי לדעתו הוא עושה טעות, כשהוא מנמק את דעתו בטענה מקורית ומעניינת: "אם מישהו פונה אליך" אמר לרב רוזנבלום "ומציע לך לעשות עסקה שתוכל להרוויח ממנה מיליון דולר, אלא שבשביל להשיג את המיליון תצטרך להשקיע כמה שקלים, הרי ברור שהיית שם ומשקיע ללא שאלות את אותם השקלים. הרי מדובר פה ברווח נקי, כמעט ללא השקעה".

"תחשוב" המשיך ר' חיים משה ואמר, "אם כך היית נוהג ברווח גשמי, אז על אחת כמה וכמה כשמדובר על רווח רוחני שהוא באין ערוך לרווח גשמי ואין ביניהם ערך כלל. אנחנו כאן יושבים ומתוועדים בשמחת בית השואבה, שבה מתגלית דרגה מאוד גבוהה באלוקות, דרגה לא מוגבלת, ובכדי להרוויח את הדרגה הזו שווה להשקיע ולהישאר אפילו כשכואב הראש".

אנחנו, הבחורים שישבו שם, התחלנו לצחוק. התמימות שבה ר' חיים משה אמר את הדברים גרמה לנו לחייך. ר' חיים משה שם לב שאנחנו צוחקים והוא חשב שאנחנו צוחקים על הטיעון שהוא השמיע, שאולי משהו בו לא נכון, ומיד אמר להגנתו: "מה אתם צוחקים, כתוב במפורש בחסידות שהאין ערוך בין רוחניות לגשמיות הוא גדול יותר מהאין ערוך שבמספרים!"

הוא לא אמר את הדברים בתור הדרכה או נתינת מוסר, הדברים האלו היו מונחים אצלו בפשטות גמורה וככה הוא חי והרגיש.

הדברים עליהם עמל והתייגע באו לידי ביטוי אצלו בחיי היום יום. אם מישהו היה ניגש אליו באמצע העבודה ורוצה לשוחח איתו, ר' חיים משה היה פוטר אותו לשלום תוך כדי שהוא מתנצל ומסביר שמכיוון שהוא שכיר הוא לא יכול למעול בעבודתו ולשוחח איתו בזמן שבו הוא צריך לעבוד.

דוד שלי, ר' לייב כהן, עבד באותו מפעל בו עבד ר' חיים משה לפרנסתו. שניהם עבדו בעבודה שדרשה מאמץ פיזי רב. מנהל העבודה ראה שמדובר באנשים עדינים יותר והחליט להקל עליהם, ובמקום שיעבדו בעבודה פיזית הוא העלה אותם דרגה והפך אותם להיות מפקחים. מעתה הם יצטרכו רק לפקח ולהשגיח על תהליך העבודה במפעל; גם עבודה קלה יותר, וגם שכר יותר טוב.

הם התחילו יחד בעבודה החדשה, אבל אחרי עשר דקות שהם עומדים בעמדת הפיקוח ר' חיים משה אמר לדודי שהוא רוצה לבקש שיחזירו